Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·—

Slovenski dom

Štev. 161 V Ljubljani, 17. julija 1936 Leto 1.

Poljska se obrača k Franciji

Vojaški krogi slavijo francosko armado

Varšava, 17. julija. o. V vsem poljskem javnem življenju se opazuje nekako streznjevanje in odmikanje od prevročega prijateljstva z Nemčijo. Vedno močnejša postaja struja, ki zahteva ponovnega povratka in naslonitve na prijateljstvo Francije. Na dan francoskega narodnega praznika je francosko poslaništvo priredilo v Varšavi veliko slovesnost, pri kateri je varšavski župan nazdravil francosko-poljskemu prijateljstvu. »Gaseta Poljska«, ki je službeni organ zun. ministra in list, ki je skozi zadnji dve leti neprestano napadal Francijo, je o tej slavnosti prinesel zelo obširno in izčrpno poročilo. Skoro v istem času je novo imenovani poljski poslanik v Parizu naglašal neločljivo prijateljstvo med Francijo in Poljsko. V tej zvezi pa je še bolj zanimiv članek lista »Poljska Sbrojna«, ki je glasilo generalnega štaba. Za francoski narodni praznik 14. julija je ta list objavil daljši uvodnik, s katerim se obrača proti tistim krogom, ki širijo zlonamerne cesti o slabosti francoske armade in o splošni slabosti Francije.

List pravi, da morejo tako mnenje širiti le ljudje, ki ne poznajo niti duhovnega ustroja Francije, niti francoske zgodovine. Niti francoska desnica, in prav tako ne levica, ne ogražata del za čim močnejšo obrambo Francije in za izpopolnitev francoske vojaške sile. Ravno nasprotno, v času notranjih razprtij in neredov se je morala in moč francoske armade visoko dvignila in jo moramo danes šteti med tiste armade, ki so opremljene najbolj moderno in najbolj sodobno. To so dejstva, katera moramo mi upoštevati in kot zavezniki visoko [illegible]niti, ne pa jih zanikavati.

Očividno je, da se ta glas vojaških krogov obrača proti tisti skupini poljskih politikov, ki so utemeljevali naslonitev na Nemčijo in prijateljstvo z njo s tem, da se francoska armada nahaja v razsulu, da je taka sila, na katero se je splača računati. Članek moramo razumeti tudi kot dokaz za dejstvo, da skuša vodstvo poljske armade že dalje časa popraviti nekatere pogreške poljske zunanje politike in nadomestiti to, kar je do sedaj izgubljenega. V veliki meri je k temu streznjenju pripomogel glanski konflikt, ki je močno razburil poljsko javnost. Vendar bi bilo tudi zmotno, če bi ta stremljenja poljske generalitete klasificirali kot oddaljevanje od Nemčije. Prijateljstvo z Nemčijo je vsekakor upoštevanja vredna pridobitev.

Pred 14 dnevi na letališču

Ljubljana, 17. julija.

Bilo je pred kakimi 14 dnevi na aerodromu v Devici Mariji v Polju. V malo »Balilo« se je vsedel g. dr. Rape ter poletel proti Zagrebu. Ni pa prišel do Zagreba, ko mu je nad Krškem naenkrat odpovedal motor, tako da je moral dr. Rape prisilno pristati. V lepem spustu je pristal na nekem travniku ter takoj odhitel na najbližji telefon ter zahteval z ljubljanskega aerodroma mehanika. Kmalu sta se dvignila z aerodroma na »Fizirju« pilot in mehanik, ki sta poletela v označeno smer. Ker je »Balila« bele barve, sta kaj kmalu opazila, kako lepo čepi na nekem travniku blizu Krškega. Tudi pilot in mehanik sta s svojim »Fizirjem« lepo pristala k dr. Rapetovi »Balili«. Mehanik je takoj stopil v akcijo in ni bilo dolgo, ko sta se obe letali zopet dvignili. Ker je »Balila« hitrejša, je bil prvi na aerodromu dr. Rape, nekaj časa za njima pa je pristal na letališču tudi »Fizir«. Komaj sta pilot in mehanik izstopila, se je začelo na letališču razračunavanje. Mehanik je takoj prišel na dan: v motorju na »Balili« je bila voda... Od kod voda? Takoj so preiskali bencinski rezervoar, ki je v neposredni bližini hangarja. In kaj so ugotovili:

v bencinskem rezervoarju je bila pod bencinom plast vode.

Takoj so poklicali dobavitelja bencina. Kakor brez glave so divjali okrog po aerodromu ter ugibali vzroke. Nazadnje so prišli na sledečo verzijo:

Dobavitelj, ki naroča bencin, pošlje v tovarno cisterno. Ta cisterna napravi seveda navadno precej dolgo pot, predno pride do tovarne. Med tem lahko dežuje, ne enkrat, marveč desetkrat, in če cisterna ni tako zaprta, kakor bi morala biti, je prav lahko mogoče, da pride v cisterno voda. Tisti, ki potem cisterno polni z bencinom, se seveda zaradi vode najbrž ne razburja, ker mu je treba dati pač toliko manj bencina. Ko potem pride cisterna nazaj, pretočijo bencin v sode na ta način, da odprejo pipe na spodnji strani cisterne. Ker je voda težja od bencina, je voda na dnu cisterne. In ker ravno tekočina z dna pride najprej v sode, pride v sode tudi voda. Iz teh sodov pretočijo potem vodo v rezervoarje. Na ta način si razlagajo, da je prišla voda tudi v rezervoar tudi na letališču. Seveda pa je mogla priti voda — tako pravijo — v rezervoar tudi na kak drug način.

Zanimivo pa je tudi to, da je bil iz tega rezervoarja polnjen tudi Spartan, ki se je ponesrečil.

Lokarnska konferenca v Londonu

V Bruslju le predkonferenca

Pariz, 17 julija. o. Po sporočilu, ki je prišlo iz Londona, da se angleška vlada zavzema za odgoditev lokarnske konference, se je poluradno razširila vest, da je Anglija pripravljena prisostvovati konferenci lokarnskih podpisnikov v Bruslju. Ta predkonferenca bi imela nalogo, da pripravi vse potrebno in prerešeta razloge, zaradi katerih Italija in Nemčija nočeta poslati svojih zastopstev. Ko bi se pa našla nova osnova, na katero bi pristali tudi Italija in Nemčija, bi se potem sklicala prava lokarnska konferenca.

London, 17. julija. o. Angleška vlada je na svoji zadnji seji sklenila, da bo po svojih poslanikih predložila francoski in belgijski vladi predlog, naj se vrši lokarnska predkonferenca ne v Bruslju, temveč v Londonu. Na ta posvet bi prišle samo Anglija, Francija in Belgija. Konferenca bi se bavila z vsemi evropskimi problemi in skušala najti zadovoljiv izhod. Drugi glasovi pa pravijo, da je Anglija že vse pripravila za konferenco v Londonu, na katero bi pa prišle vse zainteresirane države.

Pariz, 17. julija. o. Iz krogov francoske diplomacije prihajajo pritrdilni glasovi na angleški predlog, da se namreč pripravi najprej lokarnska predkonferenca. Bavila naj bi se najprej z razčiščenjem evropske situacije in osvetlitvijo nemško-avstrijskega sporazuma. Dalje bi se bavila s pripravami za konferenco, na kateri bi sodelovali tudi Italija in Nemčija. Dostavljamo k temu tudi namero Francije, da se ne misli uveljaviti nemško noto, ki ji je bila dostavljena Franciji in Belgiji 19. marca letošnjega leta. Francija si želi te konference tudi zato, ker smatra, da bi bil to nekak uvod za neposredne razgovore med Parizom in Berlinom.

Atentat na Edvarda VIII.

Angleški kralj nepoškodovan

London, 17. julija. o. (Reuter). Po ceremoniji izročitve zastave gardnemu polku s strani Nj. Vel. kralja Edvarda VIII., se je pripetil incident. Neko osebo, ki se je prerinila skozi gosto množico, so prijeli in poslali na policijsko upravo, kjer so jo obdržali. Na kraju, kjer so osebo aretirali, so našli revolver. Očividec pravi, da je neka oseba vrgla v smeri kraljevega konja neki predmet. Predmet se je dotaknil samo desnega konjskega boka. V tem hipu je kazalo, kakor da hoče Nj. Vel. kralj stopiti s konja, vendar pa je nadaljeval pot. Kasneje so ugotovili, da kraljev konj ni nobil nobenega udarca s kakšnim predmetom, ki bi ga bili vrgli iz množice. Neka ženska, ki se je nahajala v množici, pripoveduje, da se je neka oseba iz množice prerivala z revolverjem v roki do prvih vrst. Neki redar in ta ženska sta ga nato razorožila. Pri tej priliki je padel revolver na tla.

London, 17. julija. m. Incident, ki se je pripetil med včerajšnjo svečano izročitvijo zastave gardnemu polku v Hydeparku s strani kralja Edvarda, se je odigral tako-le:

Neka oseba, blizu 40 let stara, je prodrla policijski kordon in hotela vreči neki predmet proti kralju. Napadalca pa je, kakor pravijo očividci, ustavila neka dama in ga zgrabila za roko. Pri tem je padel napadalčev revolver na tla. Po poročilu drugih očividcev pa je napadalec vrgel revolver proti kraljevemu konju. Kralj Edvard je navzlic temu nadaljeval svojo pot, ne da bi se za dogodek zmenil. Drugi očividci pravijo, da je neki policijski oficir takoj skočil s konja in zgrabil napadalca, nakar so ga takoj izročili v bližnjo policijsko stražnico. Nadaljnji program svečanosti je potekel brez vsakega incidenta.

London, 17. julija. o. Aretirani atentator George Andrew Mc. Mahon je bil takoj prepeljan na policijsko stražnico, kjer je ves strt izpovedal, da ni nameraval izvršiti atentata na kralja, temveč le opozoriti javnost na sebe, kot na primer hude socialne bede. Atentator je rojen Anglež in je več let bival v Londonu. Kmalu so se tudi razširile vesti, da je policija prejela še nekega drugega moškega, ki ga je v zvezi z Mahonom prav tako pripravljal atentat na kralja. Te vesti pa so se izkazale kot neresnične, ko je policija izdala poročilo, da razen Mahona ni nikogar drugega aretirala. Atentator je bil takoj zaslišan, z njim vred pa tudi nekatere priče. Resničnih podrobnosti o atentatu zaenkrat še ni, ker se niti dve priči ne strinjata v svojih izpovedih. Nekatere priče pravijo, da je na atentatorja planila kot prva neka ženska in ga udarila po roki, tako da mu je padel revolver na tla. Drugi pa pravijo, da je atentatorju zbil z roke revolver neki policist in da je revolver padel pod noge kraljevemu konju.

Ko je bilo zaslišanje na policiji končano, je atentator zahteval svojega branilca, kar mu je seveda bilo ugodeno.

London, 16. julija. AA. (DNB.) Danes popoldne so na okrajnem sodišču zaslišali Georgea Andrewa Mahona, ki so ga prijeli v Hydeparku pod sumom, da je hotel izvršiti atentat na Nj. Vel. kralja Edvarda VIII. Občinstvo je bilo to pot izključeno, čeprav je po angleškem zakonu zaslišavanje praviloma javno, v kolikor pristojni sodnik ne odredi kaj drugega. Že na potu v sodišče je George Andrew Mahon izjavil policijskim uradnikom, ki so ga spremljali, da ni nameraval izvršiti atentata na Nj. Vel. kralja. Trdil je, da je hotel s strelom v zrak protestirati proti krivici, ki so mu jo po njegovem mnenju storili. Mahon trdi, da je hotel v prvi vrsti protestirati proti notranjemu ministru Johnu Simonu, ki ga ni hotel sprejeti, čeprav ga je prosil najprvo s pismom, nato pa po telefonu.

Ko so ga privedli na okrajno sodišče je Mahon najprvo vprašal ali je Nj. Vel. kralj ranjen. Ko so začeli zaslišavati prvo pričo, policijskega nadzornika, ki je Mahona prijel, je aretiranec začel močno drhteti. Na sodišču so med drugim ugotovili, da je našla policija pri Mahonu en revolver s štirimi streli, dva rezervna nabojnika za revolversko strelivo, eno prazno kuverto za pisma, dopisnico s sliko Nj. Vel. kralja Edvarda in eno številko današnjega »Daily Telegrapha«.

Policijski nadzornik je v svoji izjavi med drugim potrdil izjave Mahona policijskim uradnikom med potjo na sodišče. Aretiranec je pri tej priliki izjavil željo, naj bi mu dovolili stopiti v zvezo s kakšnim odvetnikom. Okrajno sodišče je zaenkrat kaznovalo Mahona z 8 dnevnim zaporom zaradi nedovoljene nošnje orožja, preiskava o glavnem dejanju pa se bo nadaljevala.

30 strelov na bolnega Telesca

Bukarešta, 17. julija. m. Včeraj zvečer je osem članov »Železne garde« udrlo v bolnišnico Branco Leano, kjer je ležal na zdravljenju bivši član »Železne garde« Telescu. Telescu je pred letom dni izstopil iz »Železne garde« in začel izdajati list proti predsedniku te garde Cordeanu, pod imenom »Križarska vojna Romuncev«. V tem listu je ostro napadel skrajne desničarske ideje ter krepko žigosal teroristične metode »Železne garde«. Ko so včeraj zvečer udrli napadalci v omenjeno bolnišnico, so izstrelili na Telesca 30 strelov. Telescu je bil na mestu mrtev. Šele pred nekaj dnevi je prišel v to bolnišnico in bi morala biti danes izvršena nad njim operacija.

Neurje nad Nemčijo

Berlin, 17. julija. m. Že 24 ur divjajo v raznih krajih Nemčije neurja. Posebno huda so v Porenju. Okrog Bonna je porušenih nad 150 brzojavnih in telefonskih zvez. Vihar je izruval veliko število dreves. Poslopja so poškodovana. Človeških žrtev pa doslej ni bilo.

Določitev japonsko-ruske meje

Tokio, 17. julija. Stefani poroča, da se danes začno v Tokiu pogajanja med japonsko in sovjetsko delegacijo za določitev meje med Sovjetsko Rusijo in Mandžurijo.

Tokio, 17. julija. o. Japonsko-sovjetska pogajanja o ureditvi sovjetsko-mandžurske meje, ki so se začela danes, vodita svetnik sovjetskega poslaništva v Tokiju Raividi in ravnatelj evropskega oddelka v japonskem zunanjem ministrstvu Togo.

Židovska samoobramba

London, 16. julija. AA. (DNB) Današnji »News Chronicle« trdi, da so Židi v Palestini ustanovili narodno milico za samoobrambo. V milico, ki razpolaga z modernim orožjem, se je doslej vpisalo 50.000 ljudi.

Vohunska afera v Ameriki

Washington, 17. julija. AA. (DNB) Pravosodno ministrstvo je izdalo o vohunski aferi, v katero je zapleten oficir Parnsworth poročilo, v katerem napoveduje niz novih aretacij. Pomorski oficir Parnsworth je izročil, kakor pravi poročilo, japonskemu pomorskemu atašeju tajno listino z načrti o bojni formaciji in raznih taktičnih vprašanjih ameriške vojne mornarice. To tajno listino so sestavili na podlagi izkustev nedavnih vaj ameriškega vojnega brodovja. Namenjeno je bilo samo višjim pomorskim oficirjem. Oficirja Parnswortha so aretirali, ko je listino pokazal v svoji hiši nekim svojim prijateljem.

Budimpešta, 13. julija AA. Havas poroča: Uradno se sporoča, da je podpisana pogodba med Madžarsko in Belgijo o izvozu 150.000 stotov žita iz Madžarske v Belgijo. En del tega naročila se bo plačal z belgijskimi sirovinami.

Wilfan plaval pod 1 minuto

[illegible]s zjutraj je Vilfan pričel s treningom v Mariboru ter je v ležernem plavanju na 100 m dosegel dosedaj najboljši čas — in sicer 59.6. Poleg tega pa je treba še pripomniti, da je plaval brez konkurence. Verjetno je, da bo jutri in pojutrišnjem dosegel še boljši čas, kakor danes.

Reforma franc. nar. banke

Pariz, 17. julija. o. Poslanska zbornica je na včerajšnji seji glasovala o predlogu vlade, da se reformira francoska narodna banka. Predlog je bil sprejet z 430 proti 3 glasovom.

Pariz, 17. julija. AA. DNB poroča: Parlament je snoči s 340 proti 111 glasovom sprejel zakonski predlog o reformi pravilnika Narodne banke. Za uvod debate je finančni minister Vincent Auriol demantiral vest, da hoče vlada na podlagi tega zakonskega predloga izvesti inflacijo. Vincent Auriol je rekel, da se je inflacija vršila že od meseca maja lanskega leta in to brez zadostnega kritja. Vlada ljudske fronte bo to poslej preprečila. Reforma pravilnika narodne banke predstavlja temelj za osvoboditev gospodarstva, ki ga hoče vlada izvesti.

Aretacije desničarjev v Španiji

Madrid, 17. julija. o. Radi nemirov, ki so se nadaljevali po pogrebu ubitega monarhističnega voditelja Calva Sotello, je policija aretirala 185 voditeljev španskih fašističnih skupin. Nekatere je policija aretirala radi prestopkov, druge pa je spravila v preventivni zapor, da prepreči nove spopade.

Laburisti proti komunistom

London, 17. julija. o. Osrednji odbor angleške delavske stranke je objavil manifest, v katerem ostro obsoja prevratno delo komunistov in tretje internacijonale. V manifestu se posebno ostro napada agitacija komunistov za tako zvano skupno delavsko fronto. Manifest pravi, da je izkušnja pokazala, da se komunisti samo poslužujejo krilatice o skupni fronti in o zbiranju vseh delavskih sil, da bi ustvarjali nerazpoloženje in neslogo in da bi porušili vse, kar obstoji. Na koncu pravi manifest, da zaradi tega ne more biti nobene skupnosti med voditelji angleške delavske stranke in komunizmom.

Fašistična pravica

Addis Abeba, 16. julija. AA. Stefani poroča: Včeraj je začelo vršiti svoje delo vojno sodišče. Razprava se vrši na prostem in sicer na glavnem trgu Addis Abebe. To pa zato, da bi čim več domačinov lahko prisostvovalo razpravi. Včeraj so privedli pred sodnika pet domačinov, ki so bili kot uporniki ujeti, ko so nosili orožje. Štirje so bili obsojeni na smrt, peti pa je bil izpuščen.

Addis Abeba, 17. julija. AA. DNB poroča naslednje podrobnosti o včerajšnjem zasedanju vojaškega sodišča na prostem:

Vsi štirje obsojenci na smrt so bili takoj na licu mesta usmrčeni. Priznali so, da so sodelovali pri napadih na italijanske čete in da so prišli v Addis Abebo zato, da bi nakupili orožje za upornike.

Drobne

Praga, 17. julija. AA. DNB poroča: Po neki vesti lista »Zeit« je včeraj vodja sudetsko-nemške stranke Konrad Kinlein odpotoval v Anglijo, kjer bo obiskal svoje tamkajšnje prijatelje.

London, 17. julija. AA. Havas poroča: Po poskušenem atentatu so odšli člani diplomatskega zbora v palačo Buckingham, kjer so se vpisali v knjigo čestitk Nj. Vel. kralja.

Pariz, 17. julija. AA. Havas poroča: Senat je sprejel z nekaterimi spremembami načrt o amnestiji za nekatere politične in socialne prestopke. Prav tako je odobril načrt zakona o poostritvi kazni nad tistimi, ki skrivajo svoje premoženje v inozemstvu.

O Dardanelah sporazum gotov

Montreux, 17. julija. o. Konferenca o morskih ožinah se je včeraj zaključila s sporazumom. Zvečer je konferenca iz svoje srede izvolila odbor, ki bo stiliziral besedilo pogodbe, kar se bo zgodilo še tekom noči. Druga plenarna seja bo jutri ob 3 popoldne, nakar bo v ponedeljek pogodba podpisana. Pogodba bo stilizirana tako, da bo še vedno možen podpis Italije, ki se, kakor znano konference ne udeležuje, če bi želela pristopiti.

Pariz, 17. julija. o. Vse francosko časopisje se obširno bavi s sporazumom, s katerim se je zaključila dardanelska konferenca v Montreuxu. Posebno izraža veselje radi sporazuma glede prehoda vojnih ladij skozi morsko ožino po točki 16. Poudarjajo dejstvo, da je odslej francoskim ladjam dovoljeno ob primeru vojne prevažati olje, petrolej in bencin iz Črnega morja in da je ostal v veljavi avtomatični značaj medsebojne pomoči med Francijo, Romunijo in Sovjetsko Rusijo.

Letalska nesreča na Poljskem

Varšava, 17. julija. o. Včeraj se je pripetila težka letalska nesreča poljskemu vojnemu letalu. Letalo se je približevalo poljski luki Gdynija, toda še preden je doseglo luko, je strmoglavilo v morje. Pri tem sta našla smrt dva odlična visoka častnika poljskega zrakoplovstva. To sta general Orlicz Hiphen Dresser in kapitan Lotz, zraven pa se je utopil tudi pilot. General Orlicz Dresser je bil inspektor vse poljske zračne vojske in so ga šteli med najbolj sposobne vojaške strokovnjake na Poljskem. Nesrečo so opazovali iz počitniške ladje nemške mornarice, ki je plula iz Gdanske luke proti severu. Ta ladja je takoj krenila na pomoč, vendar ni mogla rešiti niti potnikov, niti zrakoplova. Posrečilo se ji je dobiti le kos zrakoplova z motorjem, ki ga je povlekla do luke Aldershors. Tam so ugotovili, da je nesrečo povzročil motor.

Zakasnelega ptiča tožba...

Ljubljana, 17. julija.

Pod dvokolonskim naslovom »Bujna domišljija na delu«, prinaša včerajšnji »Slovenski Narod« članek, v katerem iz majestetične in s strastjo preizkušene novinarske višine pripoveduje, kakor smo »v nekem včerajšnjem listu brali to in to...« Seveda ve vsa Ljubljana, da je bil tisti list »Slovenski dom«, ker včeraj po avijonski nesreči v Ljubljani razven »Slovenskega doma« in »Slovenskega Naroda« ni izšel noben drug list. Ata »Narod« so nad pisanjem »Slovenskega doma« sila razburjeni. Videli pa so v našem listu celo stvari, kakor jih mi nismo zapisali. No, pa nič hudega: saj so ata najbrž šele ravno vstali, ko so dobili našo prvo izdajo v roke, pa si menda še niso dovolj pomencali oči in so zato naše pisanje pač videli bolj megleno... Zato so se mogli v »Narodu« pojaviti tudi neki iz tujega zeljnika privlečeni fenomeni — očividno imajo ata »Narod« pripravljeno za današnjo svojo bombo še fato morgano. Proti koncu svojega poročila pa so se ata najbrž že čisto zbudili, ker dajejo našim trditvam popolnoma prav. Kolikor je pa poročila na sredi, je pa nekak izraz onemogle atekove jeze. To jezo pa čisto razumemo ob dejstvu, ki ateka toliko tare, da je bila namreč Ljubljana že preplavljena z dvema izdajama »Slovenskega doma«, ki je v drugi izdaji prinesel tudi že originalno sliko, med tem ko »Slovenski Narod« še ni bil na ulici niti s prvo in edino izdajo. In ko se je potem »Slovenski Narod« ob zvonenju opoldanskega zvona končno le pojavil, je prinesel slike o letalski nesreči — iz leta 1933. Spričo teh dejstev onemoglo »Narodovo« razgrajanje pač popolnoma razumemo... Pa naj so častivredni ata toliko ne razburjajo: saj vedo, da se tudi za poklicen posel drži stara resnica: »Kdor prej pride, prej melje.«

Uradno poročilo o letalski nesreči

Belgrad, 16. jul. m. O včerajšnji letalski nesreči pri Hrušici pri Ljubljani je pisarna oddelka za civilno zrakoplovstvo štaba vojaškega zrakoplovstva izdala naslednji komunike:

»Vremenske razmere 15. t. m., ko se je dogodila nesreča z letalom »JU-SAP«, so bile ugodnejše kakor v večini dneh meseca junija in avgusta. Letalo in motor sta bila popolnoma v redu, pred letom preizkušena in preskrbljena z vsem potrebnim. Letalo »JU-SAP« je bilo nabavljeno l. 1935 ter je najnovejše konstrukcije od serije tipa »Spartan«, ki jih uporablja Aeroput v teku zadnjih treh let. Pilot Jarošenko je bil v službi Aeroputa od njegove ustanovitve. V službi je napravil v rednem prometu 750.000 km brez najmanjše poškodbe in kvara ter je spadal v vrsto najboljših in najizkušenejših pilotov. Radi nesrečnega primera letala »JU-SAP« je zrakoplovna komisija, ki jo je odredilo zrakoplovno vodstvo, napravila pregled na kraju nesreče ter ugotovila, da je do nesreče prišlo po nesrečnem naključju, posebno zaradi vremenskih razmer. Pilot, ki je odletel z letališča tedaj, ko je bila megla slabša, kakor druge dni, je vzel smer proti Sušaku. Toda pri samem preletu grička od južne strani, kjer se nahaja letališče, v daljavi 3 kilometre, ga je nenadoma obdala gosta megla. Letalo se je že dvigalo ter se zadelo s spodnjimi deli ob vrh zelo visoke smreke, kar je povzročilo nesrečo.«

Maribor bo grobnica dosedanjih rekordov

Treningi kažejo, da so naši plačavi pripravljeni

Maribor, 17. julija.

Jutri, v soboto dopoldne ob 9. se bodo začele v kopališču na Mariborskem otoku plavalne tekme, kakor jih v obstoju našega plavalnega športa še nismo videli. Še nikoli ni bila na startu takšna elita plavačev, kakor letos v Mariboru, pa tudi še ni prineslo nobeno državno prvenstvo tako gigantskih borb, kakor jih pričakujemo sedaj.

Borba, ki se pričenja jutri na Mariborskem otoku, se bo odigravala predvsem med tremi klubi, ki reprezentirajo naš plavalni šport: ljubljanska Ilirija, splitski Jadran in dubrovniški Jug gredo v boj s prilično enakimi izgledi v plavanju, dočim je Ilirija brez konkurence v skokih, Jug pa skoraj gotov favorit za prvaka v waterpolu. Vsi trije klubi imajo v svojih vrstah državne rekorderje, ki so si po svojih dosedanjih uspehih prilično enaki. Edino Jadran prihaja nekoliko prikrajšan, ker Gazzari zaradi nekega internega spora ne bo startal za barve kluba. Zagrebački plivački klub in mariborski Maraton bosta v tej odlični družbi igrala bolj statistično vlogo, dasi ima ZPK v svojih vrstah Defilipisa, ki je eden od najhitrejših kratkoprogašev. Jadran iz Hercegnovija prihaja s svojo waterpolo ekipo, tekmoval bo pa tudi v stafeti. Njegovo waterpolo moštvo je znano kot eno prvih ter prihaja v poštev za tretje ali celo za drugo mesto.

Vsi klubi skušajo držati rezultate svojih plavačev, dosežene pri treningih na otoku, v največji tajnosti. Vendar se šepeta o tem in onem izvrstnem času, ki je bil dosežen: tako je Matošič plaval 200 m prsno v času 3:006, Wilfan 50 m v 26 sekundah (boljše kot njegov čas v Ljubljani), Gazzari 200 m v času novega rekorda 2:22,8. Tudi stari Jadranov lev Senjanović je dosegel na 50 m izvrsten čas ter neumorno trenira, da bi izpolnil vrzel, ki je nastala v njegovem moštvu z izstopom Gazzarija. Ciganović, ki je najnevarnejši Wilfanov konkurent, bo naskočil državni rekord na 400 m.

V borbi za prvenstvo v plavanju bo najbolj ogorčena borba med Ilirijo in Jadranom. Slednji se je pripravljal že dve leti, da si zopet osvoji naslov državnega prvaka, ki ga je držal 7 let, dokler mu ga ni prevzela Ilirija. Nevarno orožje so pripeljali Splitčani s seboj v svoji ženski ekipi, ki je močnejša kot ekipa Ilirije. Pač pa so Ilirijani mnogo močnejši v obeh stafetah 4 x 200 in 3 x 100 m mešano, v katerih bodo plavali gotovo v času, ki je boljši od državnega rekorda.

Najzanimivejše pa bo vsekakor srečanje v waterpolu. Glavna borba se bo vršila med Jadranom in Jugom, dočim je moštvo Ilirije brez Fuxa močno oslabljeno. Zanimivo je, da se moštvi Juga in Jadrana srečati prvič po treh letih v waterpolu in da bi v resnici prišlo do popolnoma nepristranske borbe, ki bo odločila, kdo je najboljši, sta si oba naročila znanega madjarskega sodnika Antona Schlenkerja iz Budimpešte. Stroške za inozemskega sodnika nosita oba kluba sama. Vsa Dalmacija pričakuje z največjo napetostjo borbo med obema kluboma v waterpolu. Ta tekma bo tudi odločilne važnosti za sestavo naše državne rezrezentance, ki gre na olimpijado. Skoraj gotovo je že, da pride v reprezentanco Jadranov golman Mihovilović, ki kaže že pri treningih svojo brovurozno umetnost, s katero brani Jadranova vrata. Prav tako ima Jadran odličnega branilca Giovanellija, ki bi prišel v poštev pri reprezentanci, kot rezerva pa morda tudi Ilirijin golman. To vse se bo odločilo jutri v nedeljo. Danes je prišla tudi že žirija, ki se bo zvečer sestala k seji ter določila vrstni red tekem.

Ali zločin ali samomor?

Po 14 dneh najdeno truplo neznane ženske

Vevče, 17. julija.

Po vevški okolici in tudi po drugih naseljih na vzhodni strani Ljubljanskega polja se je včeraj dopoldne raznesla alarmantna novica, da so našli na neki njivi pri Studencu truplo neke elegantnejše dame, ki je bilo že v razkroju in da je najbrž dama postala žrtev kakega zločina.

Res. Včeraj dopoldne so žanjice ob sončni pripeki žele na njivi posestnika Hočevarja iz Studenca, ki leži nad vasjo in železniško progo, bolj v bližine zadnje, skoraj prav na mestu, kjer je bila pred leti ustreljena neka ženska. Sprva so žanjice med navadnim pogovorom žele in zdevali so snope. Okoli 8.30 pa jim je naenkrat udaril v nos silen smrad. Nekatere so zbežale, druge so si zatisnile nos. Pogumnejše so pogledale naprej v stoječe žito. Tam se jim je nudil grozen prizor. Opazile so truplo elegantne dame, ki je bilo že precej v razkroju.

Žanjice so hitro obvestile orožniško postajo v Vevčah o dogodku. Komandir postaje g. Ivan Sušnik je ob 9 odhitel na lice mesta, da ugotovi situacijo in dejanski stan. Obvestil je hkratu o najdbi banovinskega zdravnika dr. Andreja Jenka, ki stanuje v D. M. v Polju.

Pri točnejši preiskavi na licu mesta niso mogli najti nikakih sumljivih predmetov. Ženska je ležala obrnjena z glavo proti vzhodu v visokem žitu. Zdravnik dr. Jenko ni mogel ugotoviti nikakih zunanjih znakov nasilja. Tudi niso mogli točno dognati, da-li gre za običajen samoumor. Niso pri njej našli niti kakih listin, niti pisem, ki jih navadno samomorilni kandidati pišejo, ko se poslavljajo s tega sveta. Na mestu absolutno niso našli nikakih predmetov, ki naj bi svedočili za kak zločin ali pa samoumor.

Vevški orožniki so o zagonetni najdbi obvestili tudi ljubljansko policijsko upravo, kriminalni oddelek, ki je tja poslal svoje detektive z nadzorkom g. Hrharjem, da nadaljujejo poizvedbe o identiteti elegantne dame, ki baje pripada uglednejši ljubljanski družbi. Prav tako vodijo vevški orožniki nadaljne poizvedbe. Zaradi diskretnosti zadeve nam še ni mogoče poročati kakih podrobnosti.

Ko je zdravnik dr. Andrej Jenko na licu mesta pregledal truplo neznane dame, je odredil, da so jo prepeljali v mrtvašnico na pokopališče v D. M. v Polju. Vevški orožniki pa so danes dopoldne obvestili o zadevi državno tožilstvo v Ljubljani, ki bo najbrž še tekom dopoldneva odredilo sodno komisijo in obdukcijo trupla neznanke.

Truplo indentificirano

Pred zaključkom lista smo izvedeli o tej zadevi še sledeče podrobnosti:

Vest o najdbi razpadajočega trupla je prišla na uho tudi nekemu uradniku Mestne hranilnice v Ljubljani. Pri tem uradniku je stanovala neka gospodična, ki je že nekako pred 14 dnevi izginila. Uradnik je takoj zaslutil nesrečo in danes na vse zgodaj je odhitel v Vevče. Na razpadajočem truplu sicer svoje stanovanjske najemnice ni mogel spoznati. Toda na predmetih, ki so bili v torbici, je spoznal, da je bilo to truplo njegove stanovanjske najemnice. Gre za 4. marca 1887 rojeno Dabrijelo K. Bila je učiteljica, v zadnjem času pa prideljena na službovanje v Ljubljano. Obdukcija trupla bo verjetno izvršena radi tega, da ugotovijo, kaj ima pokojna žena v želodcu. Na ta način se bo dognal tudi vzrok smrti.

Cesta Trbovlje-Doboc

Za res vzor požrtvovalnosti so v naši banovini kmetje v vasi Doboc. Pokazali so, kaj pridno kmečko ljudstvo stori iz lastne inicijative.

Ta cesta je bila zamisel že takratnega oblastnega predsednika, sedanjega bana dr. Marka Natlačena in bi se že leta 1928. gradila. Kakor več koristnih gospodarskih načrtov, je tudi graditev te ceste preprečil razpust teh oblastnih samouprav. Prebivalstvo teh krajev je začelo z lastnim delom in cesta dobro napreduje, tako da jo vidimo že iz trboveljske doline. Cesto, ki je namenjena kot občinska, gradi popolnoma solidno gradbeno vodstvo. Mnogo zaslug, da so z delom pričeli, ima dobovški g. učitelj in g. Bajda. Bansko upravo pa prosimo, da tem požrtvovalnim kmetom dá za priznanje in delo že letos primerno subvencijo. Saj bo ta cesta v turističnem in gospodarskem oziru imela velik pomen, zlasti za izletnike na Kum od trboveljske strani.

Severno ameriški waterpolisti v Ljubljani

SK Ilirija v Ljubljani, je prosila severno-ameriško waterpolo reprezentanco, naj bi prišla in odigrala eno tekmo z našim moštvom. Sedaj je naše ministrstvo za telesno vzgojo potom ministrstva za zunanje zadeve prejelo brzojavko sledeče vsebine:

»Severno ameriški savez rad sprejme ponudbo glede tekmovanja. Tekmovalci bodo od tu odšli 15. julija in bodo dospeli 24. julija v Berlin, od tu pa bodo nadaljevali pot v Ljubljano.«

Tako bo tekmovanje v Ljubljani 26. julija t. m. Po tekmi pa bodo severno-ameriški tekmovalci odšli zopet v Berlin, kjer bodo nastopili na olimpijadi.

Brez dvoma vlada v Ljubljani in po vsej Jugoslaviji za to tekmo veliko zanimanje.

Naročajte „Slov. dom"!

65 ali 85 letnica mariborskih gasilcev

Znani mariborski zgodovinar profesor Baš je ugotovil v posebnem članku, ki bo objavljen v slavnostni brošuri za gasilsko proslavo dne 1. in 2. avgusta t. l. v Mariboru, da je treba začetek mariborske gasilske čete postaviti v leto 1852. Za zgodovino mariborske požarne brambe je gasilski red iz leta 1852 važen deloma, ker razvija najprej tradicijonalno požarništvo, katerega določi v podrobnosti, predvsem pa z ustanovitvijo prostovoljne reševalne čete. Sestava reševalne čete iz vestnih, poštenih in moralno neoporečenih mož nas loči od ostalega novomeškega gasilstva, v katerem je dolžan vsak posestnik pomagati pri požaru svojemu tovarišu posestniku ter nas uvaja v moderno prostovoljno brambo, iz katere v nadaljnjem razvoju zraste mariborska prostovoljna gasilska četa. In iz tega vidika moramo gledati v okrožnici mariborskega okrajnega glavarstva z dne 10. avgusta 1852 rojstni dan mariborske požarne brambe, ki stopa tako 10. avgusta 1936 v 85. leto svojega delovanja.

Iz gornjih ugotovitev bi sledilo, da je organizirano gasilstvo začelo v Mariboru poslovati že pred 85 leti — vendar to gasilstvo ni bilo organizirano v kakšnem posebnem društvu in je tako društvo bilo ustanovljeno šele leta 1871, torej pred 65. leti. Mariborski gasilci torej obhajajo 65 letnico društva, v katerem so kot prostovoljni gasilci organizirani. Lahko pa trdimo, da bo 1. in 2. avgusta v Mariboru proslavljena 85 letnica, ko je bilo v Mariboru prvič gasilstvo organizirano na novodoben način. Če se vzame stvar iz tega vidika, bi mogli reči, da je mariborska gasilska četa ena med najstarejšimi v Jugoslaviji, pa vsaj med najstarejšimi v Sloveniji.

Najstarejša Mariborčana dr. Josip Urbaczek in tovarnar Josip Tscheligi sta bila navzoča pri ustanovitvi gasilskega društva v Mariboru l. 1871. Oba gasilska veterana sta še zdrava in čila in se bosta gasilske proslave 1. in 2. avgusta t. l. osebno udeleževala.

Obiskovalcem „V. Mariborskega tedna"

Kakor smo že poročali, je generalno ravnateljstvo državnih železnic odobrilo polovično voznino za poset jubilejnega V. Mariborskega tedna, ki se vrši od 1. do 9. avgusta 1936. Ta popust velja za dopotovanje od 30. julija do 9. avgusta, za povratek pa od 1. do 11. avgusta. Posetniki V. Mariborskega tedna, ki hočejo uživati ugodnost polovične voznine, morajo kupiti na odhodni postaji ali pri »Putniku« direktno celo vozno karto do Maribora (in 2 din za železniško legitimacijo K—18). Železniška karta se pri prihodu v Maribor ne sme oddati, ker velja ista obenem z železniško legitimacijo, na kateri se potrdi obisk V. Mariborskega tedna, za brezplačen povratek do odhodne postaje. Legitimacije za vstop na V. Mariborski teden se kupijo v Mariboru.

Legitimacije za zunanje posetnike. Za obiskovalce, ki plačajo vozno karto do 15 din, se žigosa železniška legitimacija na podlagi običajne dnevne vstopnice za 5 din; za vozne karte 15 din do 25 din na podlagi legitimacije za 10 din, ki velja za dva dnevna in dva večerna obiska; za vozne karte od 35 din do 60 din na podlagi legitimacije za 15 din, ki velja za tri dnevne in tri večerne obiske ter končno za vozne karte nad 60 din na podlagi legitimacije za 25 din, ki velja za 6 dnevnih in 6 večernih obiskov. Legitimacija se glasi na ime in je neprenosljiva. Zunanje obiskovalce opozarjamo na stanovanjski urad Mariborskega tedna, ki posluje ves čas njegovega trajanja, dan in noč, pri vseh vlakih na novem peronu glavnega kolodvora; tel. 26—69.

Vstopnice za Mariborčane in vse one, ki se ne poslužujejo polovične voznine: enkratna dnevna vstopnica stane 5 din, enkratna večerna vstopnica pa 3 din; za otroke, dijake s šolsko legitimacijo in vojake do narednika stane dnevna ali večerna vstopnica 2 din. Stalne legitimacije, ki veljajo za 10 dnevnih in 10 večernih posetov, stanejo 25 din.

Razstava protiplinske obrambe v Mariboru

Posebna privlačnost jubilejnega V. Mariborskega tedna, ki bo v času od 1. do 9. avgusta, bo gotovo velika in nadvse zanimiva razstava protiplinske obrambe, ki jo priredi tukajšnji odbor za obrambo mesta proti napadom iz zraka. Imenovana razstava bo v zvezi s proslavo 65 letnice mariborske gasilske čete. Impozantna razstava, ki je v današnjih časih tudi zelo aktualna, bo v prostorih »Uniona«, ki so letos priključeni razstavišču Mariborskega tedna. V teh prostorih bo tudi velika gasilska razstava in razstava jadralne skupine mariborskega Aerokluba, kar bo vse tvorilo zaključeno skupino.

Na razstavi protiplinske obrambe, ki bo nedvomno ena najzanimivejših prireditev letošnjega Mariborskega tedna, bo začasno zavetišče ter vsa ostala zaščitna sredstva, ki služijo obrambi proti plinom. Na razstavi se bo predvajal tudi film protiplinske obrambe, ki ga je izdelal higienski zavod v Zagrebu. Film, ki bo trajal eno uro, bo pokazal napad sovražnih letal ter vsa obrambna sredstva aktivne in pasivne obrambe. Vsebino in prizore bodo tolmačili strokovnjaki s predavanji.

Ker je razstava zelo aktualna, si jo bo gledal prav gotovo vsak obiskovalec Mariborskega tedna, zlasti pa oni, ki doslej še niso mnogo slišali o plinskih napadih. Razstava bo zelo poučna in se bodo interesenti poučili o plinih, plinskih napadih in njih obrambi. Razstava protiplinske obrambe pa bo tudi važna iz narodno-obrambnega ozira, saj bodo ponesli obiskovalci te razstave svoje vtise domov ter tako širili prepotrebno zanimanje za to vprašanje. Da pa bo propaganda mnogo pripomogla k uspehu, je razvidno iz dejstva, da so vse svetovne države uvedle v svoj program prirejanje takih razstav ter z njimi širile zanimanje za protiplinsko obrambo.

Obramba proti plinom mora zajeti ves narod in ga prepričati, da je organizacija protiplinske obrambe nujna potreba celote in vsakega posameznika, kajti obramba proti plinom je obramba samega sebe. Jasno je, da je nemogoče organizirati popolno sigurno obrambo, toda zavedati se moramo, da se da nevarnost s strogo disciplino in s sodelovanjem posameznika zmanjšati na minimum. Vsem obiskovalcem te razstave in Mariborskega tedna se nudi od 30. julija do 11. avgusta ugodnost polovične voznine na železnicah.

Odmev Arnavtovićevega procesa

Pariz, 17. julija. Celokupno časopisje in javnost spremlja z živim zanimanjem potek procesa o atentatu v jugoslovanski narodni skupščini. Poleg poročil in komentarjev ostalih listov objavlja »Ordre« pod naslovom »Atentator na dr. Stojadinoviča je storil zanimiva odkritja« članek, v katerem pravi:

Belgrajsko sodišče za zaščito države sodi v tem hipu poslanca Damjana Arnavtoviča in šestorico drugih poslancev, obtoženih zaradi sodelovanja pri poizkusu umora, ki bi bil skoraj uničil življenje predsednika jugoslovanske vlade in zunanjega ministra dr. Stojadinoviča.

Na skupščinski seji dne 6. marca t. l. je Arnavtović oddal na dr. Stojadinoviča več revolverskih strelov, medtem ko je dr. Stojadinović govoril. Atentator pravi, da je bil pijan, ko je rabil orožje. **Obtoženec je priznal, da je z nekaterimi svojimi tovariši opetovano govoril in se z njimi dogovarjal o načinu morebitnega atentata na dr. Stojadinoviča,** čigar plodno delovanje je preprečilo vse njihove upe.

Proces zoper Arnavtoviča in njegove soudeležence je proces proti nasilnikom, ki so samo sanjali o razbijanju glav in verovali v nadmoč reakcionarnih režimov nad demokratskimi vladavinami.

Ves jugoslovanski narod in časopisje je ožigosalo nasilnika. Ti kandidati reakcije si še niso mogli pridobiti ljudskega zaupanja, ker je jugoslovansko ljudstvo kmečko, ki odklanja nazadnjake in ki želi razpravljati o vseh vprašanjih, zlasti pa o takih, ki se nanašajo na narodno zajednico. Proces proti Arnavtoviču in skupini reakcionarjev med njegovimi soudeleženci in podpihovalci bo jugoslovansko ljudstvo še bolj odvrnil od čudnega političnega dela peščice zakotnih politikov, ki so mislili, da bodo mogli preprečiti prirodni proces in vrnitev Jugoslavje k demokratčnim metodam.

Izjava dr. Rape-ta

Ljubljana, 17. julija.

Današnje »Jutro« prinaša zanimivo izjavo, ki jo ponatiskujemo v celoti:

»Ko smo se z ozirom na pisanje današnjega »Slovenskega doma« obrnili na šefa ljubljanske letalske postaje dr. Staneta Rapeta za kratek razgovor, nam je dal samo naslednjo izjavo: Članke v »Slovenskem domu«, ki se spuščajo v strokovno presojo včerajšnje katastrofe, očitno pišejo ljudje, ki nimajo pojma o letenju. Piscem bom nudil priliko, da svojo strokovno kvalifikacijo v letalskih zadevah izpričajo tudi na pristojnem mestu, namreč na sodišču.« Z ozirom na naše včerajšnje pisanje objavljamo izjavo dr. pedagogike g. Rapeta brez vsakega komentarja...

Medved nad Tržičem

Pri Sv. Katarini nad Tržičem je več kmetov, katerim je medved, ki se potika po planinah, povzročil že precej škode. Pogrešajo že 12 ovc. Lastnik lova Gassner je dal svojim lovcem nalog, naj medveda sledijo in ustrelijo. Lovci pa imajo najbrže strah. Kmetje in nekateri drugi pa so pripravljeni napraviti splošen lov na to zver. Radi tega so se obrnili na okrajno glavarstva, pa so bili na kratko odslovljeni.

Boj proti komarjem

Osjek je znan po svoji neprijetni nadlegi gostih rojev komarjev, ki iz svojega varnega zavetišča v močvirnih delih okrog Drave kaj radi obiskujejo tudi mesto. Ta zanimiv predmet je bil tudi na dnevnem redu občinske seje v Osjeku. Padali so najrazličnejši predlogi, kako zatreti to golazen, vendar je bilo proti vsakemu nebroj pomislekov, da bi bil uspešen. Obširna močvirja okoli Drave je težko izsušiti, ker bi bilo to v zvezi z velikimi stroški, ki jih tudi Osjek ne premore. Vsekakor pa je zanimiv predlog, ki ga je stavil neki mestni svetnik, namreč, da se začne vojna proti komarjem na ta način, da občinna naroči »slepe miši«, o katerih je znano, da jih požre ena sama kar po 250, seveda če jih vjame. Po razpravi o tem neprijetnem vprašanju je bilo res sklenjeno, da se organizacija boja proti tej golazni poveri posebnemu odboru, ki je ugotovil, da je pač to sredstvo za pobijanje komarjev najbolj poceni. Potrebno bi bilo v ta namen zgraditi v okolici Osjeka posebne stolpe, v katerih bi živele te slepe miši. V vsaki bi jih bilo okoli 20.000. Čim se je zvedelo o namenu osješke občine, da se je odločila za boj proti sitnim komarjem, je prišla tudi iz Dalmacije vest, da tam v okolici Divulja tudi razsaja ta golazen. Osješka občina je sklenila, da zatre komarje na isti način, kakor so jih zatrli v Dalmaciji po navodilu nemškega profesorja Floericka. Inženjer Dragoljub Mudrovič je tudi sam odpotoval v Dalmacijo, da se pouči o načinu te borbe proti komarjem, ki je bil menda uspešen. Z graditvijo stolpov, v katerih bi stanovale slepe miši, naj bi se začelo že letošnjo zimo, tako da bi te mogle začeti s svojo morijo komarjev v začetku prihodnjega leta. Za prvi začetek bodo naročili v Osjeku nekoliko 10.000 teh miši iz Hrvatskega Zagorja, kjer jih je dovolj. Te se bodo v teku nekaj let toliko pomnožile, da bodo prav gotovo kmalu kos silnim rojem komarjev. Zaradi tega upajo Osječani, da se bodo iznebili te nadlege prav kmalu.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 17. julija. m. S snočnjim brzovlakom je odpotoval na Bled turški poslanik na našem dvoru Alix Haidar Aktaj.

Belgrad, 17. julija. m. Snoči se pripeljali v Zemun posmrtne ostanke pilota Jarošenka in mehanika Anušiča, ki sta se pri letalski nesreči v Hrušici pri Ljubljani ponesrečila. V zemunski cerkvi sta bila položena na mrtvaški oder. Pogreb je bil danes ob 9 na zemunskem pokopališču.

Kragujevac, 17. julija. m. Včeraj je dunajski »Rapid« igral proti kragujevškemu nogometnemu moštvu »Radnički« in zmagal z 8:4 (3:1).

Belgrad, 17. julija. m. V soboto in nedeljo bodo v Belgradu prvenstvene izbirne tekme za olimpijsko tekmovanje v veslanju.

Zakon je zakon!

Sofija, 17. julija. m. V Sofiji je bil ustanovljen poseben odbor, ki je vladi poslal prošnjo za pomilostitev političnih kaznjencev. Ob tej priliki je notranji minister Krasnovski podal tole izjavo: »Smatram, da vsak, ki prestopi zakonske predpise, mora nositi tudi posledice. Zakon je predvidel kazen tudi za politične krivce in zaradi tega smatram, da ni potrebno govoriti o kaki amnestiji.

Že 4000 žrtev vročine

Newyork, 16. julija. AA. (DNB) Število oseb, ki so umrle zaradi vročine, se je danes dvignilo na 4000. Več tisoč oseb je hudo obolelo.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, 17. julija: Aleš.
Jutri, sobota, 18. julija: Miroslav.

*

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Šelenburgova ulica 7.

*

Zahvala. Mesto venca za pokojnega trgovca g. Ivana Sušnika je darovala gospa Hilda Sušnikova, vdova po ministru, za Vincencijevo konferenco Srca Jezusovega 100 Din. Bog povrni!

Okrajni cestni odbor Gornji grad javlja: Radi popravila mosta preko Savinje na Ljubnem, bo v dneh 21., 22., 23. in 24. julija t. l. ustavljen ves vozovni promet na banovinski cesti iz Radmirja proti Logarski dolini.

Zlato poroko obhajata v nedeljo 19. t. m. zakonca Cestnik Miha in njegova zvesta družica Marija. Rojena sta bila oba leta 1863. in se poročila 1886., takrat še v Savinjski dolini. Leta 1907. sta kupila nekdanje Drakslerjevo posestvo v Trbovljah, katero pa sta morala radi eksploatacije kamenja za cement tovarne odstopiti TPD. Postavila sta si vso gospodarsko poslopje in kupila posestvo, na katerem uživata zasluženi pokoj. V zakonu se jima je rodilo več sinov, od katerih živijo le še štirje, ki so radi dobre vzgoje prišli do poštenega kruha.

Naš Miha je že nad 18 let cerkveni ključar podružnice Sv. Miklavža v Lokah, ki je s svojim marljivim delom popolnoma renoviral to cerkvico. Zlasti veliko vnemo je po svetovni vojni polagal v to, da je dobila zvonove in se popolnoma presnažila in prekrila. Za vso njegovo delovanje za prospeh bogočastja smo njemu in njegovi soprogi iz srca hvaležni in jima kot jubilantoma kličemo: Še na mnoga leta!

Cestna železnica bo uvedla z 19. t. m. jutranji tramvajski promet k turistovskim vlakom. Vozovi cestne železnice bodo vozili od končnih postaj na Viču, Vodmatu, Zg. Šiški in dolenjskem kolodvoru ob 4.30, 5 in 5.30 direktno na glavni kolodvor, razen voz na dolenjski progi, ki bodo imeli zvezo pri magistratu z vozmi, prihajajočimi iz Vodmata. Ti vozovi bodo na glavnem kolodvoru ob 4.45, 5.15 in 5.45. Za vožnjo v teh vozovih se bo pobirala enotna prevozna cena po 1 Din za osebo. — Po prihodu večernih vlakov pa bodo vozili direktni vozovi na Vič, Šiško in Vodmat. Slednji bo imel zvezo z dolenjsko progo pred magistratom. Odhod direktnih voz od glavnega kolodvora bo ob 20.40, 21.58 in 22.17. Turisti in potniki, ki bodo vstopili do 22.30 na postajah: glavni kolodvor, dolenjska mitnica in pivovarna Union, ne plačajo nočne takse, ampak samo redno ceno po tarifi. — Ti vozovi bodo obratovali samo ob nedeljah in praznikih pri lepem vremenu.

Potrdila za plačevanje šolnine

Sprejeli smo: Državni upokojenci, kakor tudi aktivni drž. uslužbenci, ki potrebujejo potrdila o višini neposrednih davkov pri vpisu svojih otrok v šole zaradi pravilne odmere šolnine, naj vložе svoje prošnje za izdajo predmetnih potrdil čim prej pri pristojnih uradih. V zadnjih dneh pred začetkom šolskega leta pride običajno toliko vlog, da se delo ne more izvršiti pravočasno.

Prošnjam, ki morajo biti kolkovane s 5 Din, naj se priloži za potrdilo kolek za 20 Din, za vsak uradni prepis potrdila pa kolek za 10 Din. Finančni direktor: Šedlar, l. r.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 17. julija: 12.00 Cvetje z domačih gredic (plošče) 12.45 Poročila, vreme 13.00 Čas, spored, obvestila 13.15 Spomini iz mladostnih dni (plošče) 14.00 Vreme, borza 19.00 Čas, vreme, poročila, spored obvestila 19.30 Nacionalna ura: Naše čipkarstvo nekdaj in sedaj (Božo Račič) 19.50 Reproduciran koncert na wurliških orglah 20.10 Ženska ura: Dečva (ga. Marija Šarčeva) 20.30 Prenos iz Zagreba 22.00 Čas, vreme, poročila, spored 22.20 Koroške narodne (plošče) 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

PETEK, 17. julija. *Belgrad I:* 20.00 Operni večer 21.00 Prenos iz Zagreba 22.20 Lisztove skladbe — *Belgrad II:* 20.00 Poletni večeri v jugoslovanski pesmi (Aleksič) — *Zagreb:* 20.00 Bariton 20.30 Španska glasba 21.30 Slovenski oktet 22.15 Plesna glasba — *Dunaj:* 20.15 Prenos iz Varšave 20.50 Revija šlagarjev 22.30 Klavir 23.15 Zabavni koncert — *Budimpešta:* 20.40 Operni orkester 22.20 Jazz 23.05 Salonski orkester — 20.50 Revija šlagerjev 22.30 Klavir 23.15 Zabavni koncert *Budimpešta:* 20.40 Operni orkester 22.20 Jazz 23.05 Sa- *Trst-Milan:* 17 Plesna glasba 20.40 Popevke 21.30 Violina, nato plesna glasba — *Rim-Bari:* 20.40 Fallova operota »Razuzdanka«, nato plesna glasba — *Praga:* 19.55 Koncert češke filharmonije (Dvorak) 21.10 Orkestralni in solistični koncert 22.15 Vokalni koncert — *Varšava:* 19.00 Simfonični koncert 21.05 Lahka glasba 22.15 Solistični koncert — *Berlin-Königsberg-Hamburg-Stuttgart:* 20.10 Zabavni koncert — *Vratislava-Lipsko:* 20.10 Lisztov koncert — *Köln:* 20.10 Vojaška godba — *Frankfurt:* 20.10 Lahka glasba —

Izdajanje legitimacij za znižano vožnjo

Belgrad, 16. julija. AA. V zvezi z novim splošnim pravilnikom o znižani vožnji in o prevozu na železnicah in ladjah v državni upravi, se obračajo mnogi uradi na generalno ravnateljstvo državnih železnic, da bi dobile za svoje uslužbence, oziroma vpokojence in člane njihovih rodbin legitimacije za znižano vožnjo. To ni pravilno.

Da se to prepreči in pospeši izdajo navedenih legitimacij, objavljamo tole pojasnilo:

Legitimacije za znižano vožnjo državnih in banovinskih uslužbencev in upokojencev in članov njihovih rodbin, izdajajo pokrajinska železniška ravnateljstva, in sicer:

1. Železniško ravnateljstvo v Belgradu za področje moravske in vardarske banovine in za upravo področja Belgrada, Zemuna in Pančeva.
2. Železniško ravnateljstvo v Zagrebu za področje savske in primorske banovine.
3. Železniško ravnateljstvo v Ljubljani za področje dravske banovine.
4. Železniško ravnateljstvo v Sarajevu za področje drinske in zetske banovine.
5. Železniško ravnateljstvo v Subotici za področje dunavske banovine.

Dnevničarji in honorarni uslužbenci državnih ustanov ne dobe železniških legitimacij, marveč prejmejo za vsako potovanje nakaznico za nakup voznih listkov po znižani ceni, ki jo izdajajo pokrajinska železniška ravnateljstva na podlagi prošnje dotične osebe. Prošnjo morajo uradi oddati pristojnemu železniškemu ravnateljstvu z navedbo službenih let osebe, ki prošnjo vloži. Če gre za družinske člane, je treba navesti njihovo rodbinsko razmerje do rodbinskega poglavarja, in sicer za moške otroke do polnoletnosti, za ženske otroke pa do neoženjenosti in da žive v hišni skupnosti.

(Iz državnega ravnateljstva državnih železnic.)
(Iz generalnega ravnateljstva državnih železnic.)

Pod težo kazenskih paragrafov

Kdor pride v spor s hudimi kazenskimi paragrafi, mu je pač težko se izmotati iz njih trdega objema, kajti paragrafi ga drže na vse kriplje z dolgimi, zakrivljenimi kleščami. Dvema nesrečnikoma pa se je vendarle posrečilo, da sta se hudih paragrafov rešila in ju je senat oprostil vsake krivde in kazni po načelu »in dubio pro reo!«

„Kdor ima denar doma . . ."

Francka Kollmannova je doma v Begunjah na Gorenjskem. Hranila je lepe denarce v omari. Bilo je tako okoli 3900 Din. Na nedeljo, dne 9. aprila letos je odšla k maši. Ko se je vrnila domov, je začudena in preplašena opazila, da je vse nekam v neredu in da ji je izginil bogati zaklad. Sprva je bil tatvine osumljen neki njen sorodnik, ki je znan kot poklicni tat. Naposled pa je bil osumljen in aretiran njegov kompanjon v tatinskih poslih, krepki Rudl, ki je bil naposled obtožen zločina vlomne tatvine in je prišel pred mali kazenski senat. Obtožba je temeljila zgolj na nekaterih, Rudlna obremenjujočih indicih.

Obtoženi Rudl je odločno zanikal tatvino. Oškodovanka Kollmannova pa ga je skušala »notri tlačiti«. Prišla pa je sama v nasprotja, kajti ni dosledno navajala enake ukradene vsote. Vprašana, zakaj da ne, je odvrnila: »Kdor ima denar doma, hranilnica potem nič ne da! Tako so mi rekli v hranilnici. Pa sem se lagala!« Obtoženi Rudl pa je prav kritično nedeljo razpolagal z večjo vsoto denarja. Poprej pa se je še proti kompanjonu Kollmannu pobahal: »Vlomil bom. Dobil bom nekaj jurjev in dobro se bomo imeli.« Pozneje pa je Kollmannu pošepnil: »Tiho bodi! Ni bilo nič posebnega!«

Branilec dr. Čobal je plediral za oprostilno sodbo zaradi pomanjkanja dokazov v smislu § 280 k. z. Poudarjal je, da taki drzni vlomi ob belem dnevu niso mogoči v naših krajih, le kak ameriški gangster je sposoben za take posle.

Senat je po kratkem posvetovanju Rudlna **oprostil zaradi pomanjkanja dokazov.** Za krivdo njegovo govori več momentov, prav tako tudi mnogo okolnosti proti. Obtežilno je to, da je obtoženec svoj zagovor vedno spreminjal. Toda »in dubio pro reo!« Predsednik nato obtožencu: »Pazite se! Zelo ste visoli na nitki!«

Vlom pri Črneliču v Kranju

Bilo je 11. maja letos ob jutranjem svitu v Kranju. Mestnni stražnik je nekoga lovil, ki je pustil kolo in balo manufakturnega blaga. Celo streljal je za njim. Neznanec pa je pobegnil in srečno ušel. Kmalu nato so doznali, da je bilo ponoči vlomljeno v trgovino Josipa Črneliča. Moralo je biti več vlomilskih pajdašev. Odnesli so 18 bal manufakturnega blaga v vrednosti 25.000 Din in 1600 Din gotovine. Tega vloma je bil osumljen in naposled pred malim kazenskim senatom obtožen Ljubljančan Vinko, ki je oženjen in že dalj časa brez posla. Revež je. Prav tik pred aretacijo naj bi bil, kakor on trdi, sprejet v mestno službo.

Senatni predsednik: »Ste razumeli obtožbo? Ste krivi?« Vinko: »Nisem kriv. Nisem kradel. Prejšnjo noč sem bil v Kranju, toda pri nekem dekletu. Kritično noč sem bil doma.« Predsednik: »Kaj pa bratovo kolo, ki so ga tam našli?« Vinko: »Kolo je nekdo ukradel v Ljubljani pred Narodno tiskarno.« Vinko je skušal iz zapora iztihotapiti pismo za ženo, v katerem jo nagovarja, kako naj govori in pripravi priče. Vinko: »Pismo sem pisal iz dolgega časa. Če bi ga hotel ven poslati, bi ga drugače napisal.«

Priče so različno povedale. Stražnik Mihelčič, kako je lovil neznanega človeka. Priča Miha Koritnik je na originnalen način pravil: »Okoli pol 4 sem videl človeka pred Narodnim domom, kako je skočil s kolesa in pustil tam vse. Pa jamral je: Ojej! Ojej! Stražnik je nani streljal. Gospodje, ustrašil sem se ga pa tako! **Mimo mene je tekel kot sama hudoba.**« Predsednik: »Ali je bil obtoženec?« Priča: »Če je bil ta, ne morem reči. Dotičnik je bil tako velik ko jaz. Ta je večji.«

Tudi Vinko je bil **zaradi pomanjkanja dokazov v smislu § 280 k. p. oproščen vsake krivde in kazni** po reku: in dubio pro reo.

Skrivnosti japonskih plavačev

Na Japonskem, v deželi tisočih zalivov in otokov, katere prebivalstvo se sestoji po večini iz ribičev, je plavanje stvar, ki je nujnost že dolga tisočletja. Plavanje se imenuje že v najstarejših pripovedkah iz japonske zgodovine. V teku japonske zgodovine je plavanje v vojaški obrambi zavzelo isti položaj, kakor vse druge vojaške umetnosti: jahanje, sabljanje in streljanje z lokom. Različne plavalne šole so si nadele za nalogo, da so naučile vojake plavati, da so mogli brez težkoč prebroditi reke brez mostov in da so mogli napadati gradove, ki so bili obdani s širokimi jarki, napolnjenimi z vodo.

Vojaške plavalne šole

V različnih pokrajinah Japonske, ki imajo različno zemljepisno oblikovitost, so seveda tudi različne reke. In tako so se na teh rekah ustanovile posebne vojaške plavalne šole, ki so svoj pouk popolnoma prilagodevale reki, kjer je bila ta šola. Tako so nastale različne plavalne šole, ki so poudarjale, kako je treba plavati v deroči in kako v počasni vodi. Te šole so se zboljšale še do prav najnovejšega časa.

Tako je nastala šola »mu kaj«, ki je učila, kako se mora boriti mož proti možu v vodi v popolni vojaški opremi; dalje šola »šindov«, kjer so se učili plavati na dolge proge po deroči reki. »Kvankvaj« šola je učila vojake prsnega plavanja na odprtem morju. Zelo znamenita je bila »kobori« šola, ki je posebno važnost polagala na pouk, kako preplavati na drugi breg v deroči vodi. Tudi če je bil plavač v bojni opremi se je moral naučiti plavati tako, da je gòrnji trup gledal iz vode. Da, ta šola je celo učila vojake, da so znali streljati iz vode s puščico in lokom in s puško, ne da bi pri tem stopili na tla. Ta šola je merodajna za učenje tehnike plavanja z nogami. Tudi danes vladajoči japonski cesar se je moral v tej šoli učiti plavanja, ko je hodil v vojaško šolo. Znani japonski in svetovni rekorder v prsnem plavanju Koike je izšel iz te šole in je še vedno ohranil pri plavanju prastaro japonsko tehniko z nogami.

Poleg teh šol je še posebno važna šola »suisu«, ki ima nalogo učiti, kako se plava proti toku in ki ima mnogo sorodnosti z današnjim crawl-plavanjem. Ta šola je bila na Japonskem tako popularna kakor je danes popularen crawl.

Ko je bil l. 1870 na Japonskem odpravljen stari fevdalni sistem, so prenehale tudi te šole. Postale so odveč in tudi fevdalni knezi jih niso mogli več vzdrževati. Mesto teh plavalnih šol so bile uvedene le plavalne ure. Z modernizacijo Japonske se je moderniziralo tudi plavanje in plavalni učitelji so učili po novih metodah, ki so bile znane v Ameriki in Evropi. Toda crawla Japonci seveda tudi še takrat niso poznali, kakor ga ni poznala še Evropa.

Japonski plavači so se prvič pomerili s tujimi plavači v Šangaju pri tromatchu Japonska, Kitajska in Filipini. Japonski plavači so takrat presenetili prvič, in vsepovsod so hvalili uspehe takrat še starega japonskega plavalnega stila.

Zastarele metode

Popolnoma se je pa izpremenila, ko so japonski plavači prvič nastopili v mednarodni javni konkurenci l. 1920. na olimpijskih igrah v Antwerpenu. Zastarele metode so prinesle Japoncem težke poraze. S svojimi zastarelimi metodami so japonski plavači uspevali lahko samo v morju ali v tekoči vodi, nikdar pa ne v zaprtem plavalnem prostoru.

Leta 1920. Japonska skoraj ni poznala ograjenih bazenov, dočim ima take bazene danes vsaka univerza in visoka šola. Po neuspehu v Antwerpenu so se Japonci z vso silo vrgli na trening plavanja po zapadnih metodah. Na podlagi starih japonskih plavalnih šol so se učili novega moderenega plavanja — crawla. Uspeh je bil že l. 1924. v Parizu. Japonske plavače je moral svet priznati.

Leta 1926. pa je že japonski plavač Takaishi izboljal olimpijski rekord Weissmüllerja na 50 m in 400 m.

Zmagoslavni pohod Japoncev

V Amsterdamu je leta 1928. Japonec Tsuruta popravil svetovni rekord na 200 m prsno. Vedno večja je bila borba za premoč v plavanju med Ameriko in Japonsko.

Toda že leta 1932. so v Los Angelesu Japonci dokazali, da imajo boljše plavalce kakor vsak drugi narod. Zasedli so prva in druga mesta na 100 m prosto, na 1500 m, 200 m prsno in 100 m hrbtno. Leta 1934. je Makino popravil rekord na 400 m s časom 4:47.8. Kmalu je bil boljši Amerikanec Medica.

Največja plavalna prireditev lanskega leta je bilo srečanje Amerike in Japonske, ki je prineslo Japoncem celo vrsto zmag in novih svetovnih rekordov. Vendar o kaki absolutni premoči nad Ameriko ne more biti govora. Yusa je zmagal na 100 m v 57.8, Koike na 200 m prsno, Negami na 400 m prosto s 4:45.2, Makino na 800 m 9:55.8

Letos so japonski olimpijski tekmovalci, ki se trenirajo v olimpijski vasi, tekmovalci, ki jih najbolj občudujejo in izprašujejo od kje so naenkrat dobili tako odlične plavače.

V glavnem smo pa mi dali z današnjim člankom odgovor na vsa vprašanja in pokazali na veliko skrivnost uspehov in od kje izvirajo. Japonsko plavanje ima svojo visoko tradicijo, z njo pa je združeno še vse častihlepje malega Japonca, ki je na stari tradiciji zgradil moderno plavalno tehniko.

Veličasten pogreb prve žrtve

Ljubljana, 17. julija.

Ob največji resnosti trenutka je včeraj popoldne mnogoštevilno občinstvo izkazalo zadnjo čast prvi žrtvi letalske katastrofe, barjanski učiteljici Stani Kantétovi. Izpred mrtvašnice hiralnice Sv. Jožefa nna Vidovdanski cesti se je razvila grozni nesreči dostojna žalna manifestacija. Po končanih obrednih molitvah, ki jih je opravil šentpetrski župnik g. Petrič z duhovniško asistenco, so pevci zapeli »Vigred se povrne«. Pred krsto so šli v sprevodu učenci in učenke IV. razreda barjanske osnovne šole pod vodstvom upravitelja gospoda Tita Grčarja in ostalega učiteljstva. Za krsto globoko žalujoča mati, brat Vladimir in drugi sorodniki. Pogreba se je udeležil mestni župan gosp. dr. Jure Adlešič z zastopnikom banske uprave, nadsvetnikom dr. Orlom, številna deputacija belgrajskega »Aeroputa«, oficirski zbor z generalom Jovanovičem in druge korporacije, odnosno društva. Častno je bilo zastopano učiteljstvo iz Ljubljane in dežele, med njimi je bil tudi banovinski šolski nadzornik g. Ivan Štrukelj. Tudi policijsko uradništvo se je udeležilo pogreba v prav lepem številu. Ob odprtem grobu se je od pokojnice poslovil upravitelj g. Tit Grčar, ki je kratko očrtal pokojničino delo kot vzgojiteljice in njeno tragično smrt. Pokojnica je že nad deset let delovala na barjanski šoli. Med pogrebno svečanostjo je krožil nad grobom zrakoplov, ki je vrgel na pokopališče tudi lep venec.

*

Med Barjani, posebno barjanskimi šolarji, je Stana Kantetova uživala toplo spoštovanje. Bila je že dolgo let na barjanski šoli, kjer je zlasti učenke poučevala v vseh gospodinjskih strokah. Še na zadnji razstavi, ki jo je v začetku julija priredila podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva na barjanski šoli, je z veseljem razkazovala plodove pridnega poljedelskega in vrtnarskega dela in ročna dela. Bila je rojena 27. oktobra 1901 v Šmarju na Goriškem. Njen oče, pok. Matko Kante, je bil dober pedagog in priznan šolnik, ki si je pridobil kot šolski nadzornik velike zasluge za šolstvo na Goriškem. Tudi ona se je nameravala za nekaj dni oddahniti na morju.

Ljubljana : B.S.K.

V nedeljo igra SK Ljubljana povratno tekmo z BSK

Po dobri igri in laskavem rezultatu pretečeno nedeljo v Belgradu, se bo to nedeljo SK Ljubljana poizkusil z državnim prvakom v Ljubljani.

Moštvo BSK, ki daje naši reprezentanci največ igralcev, spada brez dvoma med srednje-evropsko nogometno elito. Nastopi BSK doma in v tujini so prinesli zelo laskavo kritiko jugoslovanskega nogometa. Povezanost, borbenost, odločnost in tehnična uglajenost so vrline državnega prvaka. Odločna volja do zmage pa spremlja Belgrajčane pri vsakem nastopu. V Ljubljani se pojavijo po daljšem presledki v najmočnejši postavi.

Po rezultatu in kritiki iz Belgrada moramo smatrati, da bo to tekma, kakršne v Ljubljani še nismo videli.

Tudi naši fantje so temeljito pripravljeni za to srečanje in njihova prerokovanja so zelo optimistična. Kakšen pa bo uspeh, bomo videli v nedeljo.

V predtekmi nastopi kranjski »Korotan« proti B. moštvu SK Ljubljane.

Izjava vseuč. prof. dr. Spektorskega

Ljubljana, 17. julija.

Od vseuč. prof. dr. Evgena Spektorskega smo prejeli na včerajšnje naše poročilo o govoricah, ki krožijo v zvezi z nesrečo, izjavo, ki jo radevolje objavljamo v celoti. To tem prej, ker smo že včeraj opozorili samo na vse verzije, ki tozadevno krožijo in je že iz včerajšnjega poročila bilo razvidno, da smo daleč od tega, da bi hoteli komu kaj podtikavati. Mislimo pa, da je nesreča tako huda, da ni odveč, če v popolnoma poročevalskem smislu objavimo nekatere momente, ki so se nam zdeli važni. Ker pa nočemu nikomur ničesar neopravičenega očitati, posebno ne pilotu Jarošenku, o katerem so vsi edini, da je bil odličen pilot, prinašamo v celoti in dobesedno tudi izjavo g. vseuč. prof. dr. Evgena Spektorskega:

V zvezi z zadnjo letalsko nesrečo so se v nekaterih ljubljanskih listih pojavila poročila, ki zadevajo čast pilota Mihajla Jarošenka, ki je umrl pri izvrševanju svojega odgovornega poklica.

Ves čas svojega udejstvovanje je g. Jarošenko po pravici užival sloves mirnega, dostojnega in skromnega človeka in je vedno bil zvest svojim poklicnim dolžnostim.

Tisti, ki trdijo nasprotno, bi morali podati nepobitne dokaze za svoje trditve, ali pa jih v tisku preklicati.

Pokojni Jarošenko se ne more več sam braniti. Zato kot predsednik ruske kolonije v Ljubljani smatram za svojo dolžnost poslati to mojo izjavo uredništvom vseh tukajšnjih dnevnikov.

Z odličnim spoštovanjem

prof. dr. Evgen Spektorski, l. r.

Velika gostinska razstava na Mariborskem tednu

Letošnji jubilejni »V. Mariborski teden« bo popolna slika Maribora in njegovega življenja. Tako bo prikazano gospodarstvo, industrija, obrt, trgovina, kmetijstvo, kultura in vedrost našega življenja. Priznati moramo, da je Maribor važno, če ne eno najvažnejših središč tujskega prometa. Ne mala zasluga v tem oziru gre zlasti tudi tukajšnjim gostinskim podjetjem. Zato ni odveč, da se tudi ta panoga pokaže na Mariborskem tednu.

Mariborsko gostilniško združenje se je odločilo, da priredi na letošnjem »V. Mariborskem tednu«, v času od 1. do 9. avgusta velikopotezno gostinsko razstavo. Razstava bo prirejena predvsem v obliki revije krasnih fotografij vseh mariborskih najvažnejših gostinskih obratov. Tako bodo podjetja prikazana s preko 60 slikami. V okviru gostinske razstave bo Združenje nazorno prikazalo serviranje ob vseh važnejših družinskih in družabnih prilikah, kar bo gotovo vzbujalo mnogo pozornosti gostinskih podjetij ne samo Maribora, temveč tudi tujine. Velika gostinska razstava, ki bo v drugem nadstropju Cankarjeve dekliške meščanske šole, bo velika privlačnost letošnjega Mariborskega tedna za vse njegove obiskovalce.

Stanovanjski urad Mariborskega tedna. Kakor vsako leto, bo tudi za časa letošnjega Mariborskega tedna posloval poseben stanovanjski urad. Mariborsko javnost, ki ima za časa jubilejne prireditve na razpolago prosta stanovanja, obveščamo, da bo stanovanjski urad MT letos osredotočen na glavnem kolodvoru v tamkajšnji Putnikovi menjalnici. Prijave stanovanj sprejema izključno le imenovana poslovalnica Putnika na glavnem kolodvoru dnevno od 8. do 12. in od 14. do 18. ure.

„Olimpijada, kakršne svet še ni videl"

Generalni tajnik šestih olimpijskih iger g. dr. Karl Dim, je pred kratkim povedal časnikarjem o berlinski olimpijadi med drugim tudi tole:

»Dosedaj svet še ni videl tako velike športne prireditve in svečanosti, kot bo ta olimpijada Nemška država je storila vse, da bo olimpijada za vsakega, ki se je bo udeležil, veliko doživetje. Kjer se dela za čim lepši in mogočnejši uspeh olimpijade, tam politika nima mesta. Vsi, ki bodo prišli tedaj v Nemčijo, bodo prišli sem kot gostje. Storili bomo vse, da bomo prišlece kar najlepše sprejeli in jih kolikor mogoče zadovoljili. Potrebno je, da bodo naši gostje spoznali lepote Nemčije in tudi toplo občutili nemško gostoljubnost. Prepričani smo, da nikdo, ki bo olimpijskim tekmam prisostvoval, teh tekem ne bo pozabil do konca svojega življenja. Stadion je končan. Igre se bodo lahko začele točno ob napovedanem času. To bo olimpijada, kakršne svet še gotovo ni videl.«

Še nekaj podrobnosti o novomeški razstavi

Novo mesto, 17. julija.

Sedaj, ko je končana velika in razsežna obrtno-gospodarska in umetnostno-zgodovinska razstava, ki je trajala polnih 9 dni, bo marsikoga zanimala še ta ali ona podrobnost. — Vseh razstavljalcev je bilo v skupnem 61. Samo obrtnih strok je bilo na razstavi 44, med katerimi je bila oblačilna stroka najkrepkejša, saj je razstavilo v tej stroki 6 šivilj in krojačev, 3 čevljarji, 1 pletilja, 1 industrija perila in 1 vezeninsko podjetje. Številčno je tej sledila mizarska stroka z 9 razstavljalci, potem kleparji in kotlarji 5 po številu, nato 2 vrvarja, 2 mlekarni in sirarni, 1 tapetnik, 1 zidarsko podjetje (načrti), 1 kipar, 1 kolar, 1 gostilničar, 1 tovarna likerjev, 1 sodar, 1 elektropodjetje, 1 tovarna peči in keramike, 1 soboslikar, 1 tiskarsko podjetje, 1 strojna delavnica za kmet. stroje, 1 fotograf in 1 torbar. Iz navedenega je razvidno, da je bila na razstavi dolenjska obrt prav krepko zastopana. Ako k tem številkam prištejemo še gospodarsko razstavo (kmet. šola na Grmu in čebelarsko društvo), ter umetniško s 5 umetniki, dalje zgodovinsko in tujsko-prometno ter razstavo šivalnih in pisalnih strojev, razstavo deške in dekliške osnovne šole, kakor deške in dekliške meščanske šole, obrtno-nadaljevalne šole in slednjič še razstavo otroškega vrtca in razstavo nebotičnika iz 100.000 vžigalic, pridemo do zgoraj imenovane številke. Razstavo je posetilo v vsem času okroglo 3000 ljudi, med katerimi je bilo precej tujcev zlasti z juga, kar je sicer po eni plati malo za mesto, ki šteje preko 4000 prebivalcev, od katerih ena tretina gotovo ni videla razstave, po drugi plati pa je smatrati omenjeno število še za dovolj visoko, če pomislimo, da se je ta razstava vršila prvikrat v takem obsegu v Novem mestu, katerega je marsikdo do danes smatral za navadno provincijalno mesto, v katerem ni pričakoval, da bo kaj posebnega mogel videti. — Po raznih laskavih pohvalah in izjavah tujcev, pa smemo upati, da bi bil uspeh ponovne take razstave neprimerno boljši. Priprave za to razstavo, kateri je dal inicijativo današnji čas, pa so pokazale, kako potreben bi bil tudi v Novem mestu stalni razstavni paviljon.

Pariški Pasijon

Trg pred starinsko stolnico Notre Dame se je spremenil v največji poletni vročini v

gledališče na prostem

Pod stebrovjem stoji prenosni oder. Ob pročelju deželne prefekture je raj in ob nabrežju peklenska ognjena reka. Jekleno ogrodje velikanske tribune z 12 tisoč oštevilčenih železnih stolov na lesenem podu je zraslo skoro do strehe prefekture, in so zadnje vrste sedežev 200 m oddaljene od odra. Ob 9 zvečer zadonijo zvonovi Rouenske stolnice, (radio prenos) in zažarita stolpa Notre Dame v slepilni bledi luči. Predstava se prične. Zraven sodelujejo stotine žarometov in več deset zvočnikov. Trobente republikanske garde se spremenijo v angleški zbor. Jate plašečih golobov krožijo nad Golgoto, zavito v temo.

500 let staro besedilo

Starinsko besedilo pariškega Pasijona, »Le vray mistère de la Pasion«, s 35 tisoč verzov je spisano leta 1452, torej skoraj pred 500 leti. Temu primerno otvorja predstavo predigra, in pariške noše XV. stoletja se slikovito pomešajo na odru z angeli in hudiči, z rimskimi vojščaki, farizeji in judovskimi ribiči. Predstava traja tri nepretrgane ure. Število igralcev znaša skoro en tisoč. A režiser tako slikovito obvlada pisano množico na odru, da zasledujejo gledalci dolgi niz prizorov z nezmanjšano pažnjo. Vse predstave so razprodane.

Zadnja večerja

najbolj gane gledalce. Pravi veter se igra z Jezusovo obleko na Oljski gori. Vse plane na noge, da bi bolj videlo pekel, odkoder prihrumijo stotine rdečih vragov, da bi zagrabili in z vriskom vrgli v kipeč kotel obešenega Judeža. Nadangel Mihael na vrhu stolpa Notre Dame preklinja Satana. Tisoči plamenic razsvetijo neštevilno podivjano množico, ki čaka ponoči na Jezusa pri Kajfi in Pilatu. Ko zabliska daleč nad Montmartreom umetna strela in zašumi na odru burja v trenutku smrti na križu, so že pozne ure. Predstava se konča točno opolnoči. Takrat zopet zadonijo zvonovi in zmagoslavno zažarita stolpa Notre Dame. Občinstvo se razhaja pretreseno in v molku. Spomini uhajajo v srednji vek, ki je ustvaril to igro. Takrat niso poznali sedanje tehnike. Namesto sijajne razsvetljave je vladala tema. Gledalci so bili manj številni. In vendar se je vršila takrat predstava v drugem primernejšem ozračju. Ali budi Pasijon ono globoko neomajno vero s strahom pred peklenskimi kotli, ki je kumovala njegovemu rojstvu...

Zgodovina pariškega Pasijona

Pariški pasijon ima staro zgodovino. Izvajal se je od leta 1486. naprej, dasi v skrajšani obliki, ker je bil predolg za nekdanje odre. Leta 1541. ga je prepovedal pariški parlament predvajati ob nedeljah in praznikih izven velikonočne dobe. Leta 1548. je bilo sploh prepovedano »omenjati pri odrskih predstavah posvetnih in spodobnih del vse, kar se tiče svetih verskih resnic. »Pasijonske predstave so zapustile Pariz, nekaj desetletij so se pomikale po deželi in naposled izumrle. A ne smemo pozabiti, da se je razvilo iz predstav Pasijonske bratovščine prvo francosko gledališče, slavna Comedie Française, ki do sedaj deluje v Parizu. Svetopisemska globoka preprosta simbolika z napovedjo odrešenja je oplojala v teh stoletijih evropske književnosti in umetnost ter ničesar ni izgubila na svoji pretresljivi učinkovitosti.

Človek ni nikoli prestar

Ko je angleški delavski voditelj dr. Wiliam Osler v nekem svojem govoru, katerega je angleška javnost imenovala bedastega, omenil, da je človek s 60 leti prestar za delo, so mu v nešteto primerih dokazovali in mu še dokazujejo, da se je temeljito zmotil in prenaglil. Jeseni je v Londonu umrl katoliški duhovnik Will Kent, star 77 let. Bil je rojen Londončan in je govoril 54 jezikov, od katerih se je dveh naučil po sedemdesetem letu starosti.

Na vlačilcu Ulin je bil uslužben strojnik Talbot, star 98 let, in je v tej starosti zaslužil tedensko po pet funtov (2500 din). Do tega leta ni bil nikoli bolan, a tudi po tej bolezni je hitro ozdravel. Danes je v pokoju in star 101 leto. V primeru s Talbotom je Grellier pravi mladenič, ki pri 80 letih še vedno opravlja službo vodovodnega nadzornika. Londonski mestni svet je napravil pri njem izjemo ter ga vpokojil. Alfred Arnold, istotako londonski rojak, je postal s 103 leti starosti filmski igralec, ko je dobil vlogo za neki film. V teh letih se je učil še peti, mnogo je potoval in je v starosti 100 let dnevno prehodil 12 kilometrov in celo uro veslal v čolnu.

Korporal Surruge, star veteranec šestinsedemdesetih let, se je v svetovni vojni javil k vojakom. Sprejeli so ga, češ, da mu bodo dali primerno zaposlitev v zaledju. Kmalu pa se je znašel v prednjih črtah, kjer je kopal strelske jarke kot vsak drug mlad vojak.

Marsikak zdravnik je postal sloveč šele po 60. letu. Pisatelj Morgan je šele s 67 letom zaslovel, ravnotako Duntoh. James Sant je star 94 let, a še vedno razstavlja svoje slike v akademiji. Največji slikar vseh časov Tizian je bil 99 let star, ko je umrl, a je do poslednjih dni življenja ustvarjal svoje nesmrtne umotvore.

Priprava, ki kaže čas na stotinko sekunde natančno, obenem pa filma tekača pred ciljem. Poleg priprave izumitelj Johannes Fritz.

Ustreljeni „kozli"

Irski poslanec sir Roche se je v poslanski zbornici nekoč razvnel v svojem govoru ter med drugim dejal: »Čemu naj žrtvujemo tolikšne zneske za prihodnjost, kaj pa je prihodnjost že napravila za nas?« Ker je temu skoku sledil gromski smeh, se je poslancu zdelo, da mora to natančneje pojasniti, zato je popravil: »S prihodnjostjo ne mislim naših pradedov in prednikov, pač pa one, ki pridejo za nami« s čemer je seveda ustrelil še večjega kozla in povzročil še burnejši smeh.

Ko je neki angleški poslanec govoril o nevarnosti, da se Francozi polaste Anglije, je dejal: »Smrtna marseljeza bo vdrla v našo častitljivo zbornico, nas razsekala v marmelado in vrgla naše krvave glave na to mizo ter se nam režala v obraz.«

Anglikanski duhovnik Smith se je v nekem govoru zaletel ter dobesedno takole povedal: »... in angel Gospodov je prišel ter pokončal tabor Asircev. Ko so zgodaj zjutraj vstali, glej, so bili vsi mrtva trupla.«

Irski oficir, ki je služil v Indiji, je poslal svojemu bivšemu poveljniku pismo, v katerem je poveličeval ondotno podnebje: »Indija ima najugodnejše podnebje pod soncem. Toda, mladi ljudje prihajajo sem, se opijejo in umrjejo, potem pa pišejo domov, da jih je podnebje pokončalo.«

Znan je kozel, ki ga je ustrelila uprava nekega mesta v Portugalski z razpisom nagrade za onega, ki bo našel nekega utopljenca. Na koncu razglasa je stalo: »Eden znakov, po katerem je mogoče truplo identificirati, je, da močno jeclja.«

Znan učenjak, velik ljubitelj starin, je končal svoj govor z besedami: »Kje boste našli moderno stavbo, ki bi stala toliko let, kot egiptovske piramide?«

Neki visokošolski profesor je imel predavanje o slavnem raziskovalcu Cooku: »Kapitan Cook je umrl na enem izmed svojih potovanj okoli sveta. Trikrat je prejadral svet in sedaj mi odgovorite na vprašanje, na katerem izmed teh treh potovanj je umrl?« In našel se je dijak, ki je bil najbrže še bolj raztresen kot profesor sam, ter odvrnil: »Ni mi dosti znanega o kapitanu Cooku, zato tudi ne morem povedati, na katerem izmed teh potovanj je umrl.«

Zmagovalec v maratonskem teku l. 1896. Grk Spiridion Louis, ki danes v Atenah prodaja vodo, desno od njega atenski župan Kotzias.

Kaj ljudem vse prav pride

Marsikdo, ki je imel namen napraviti dobro s tem, da je uvedel v deželo katerokoli novost, tako žival, rastlinstvo itd. je s svojo namero napravil ravno nasprotno, namreč, ogromno škodo. Tako n. pr. sta v neprecenljivo škodo za Avstralijo domači zajec in pa kaktus, za Ameriko domači vrabec in za Tasmanijo tako zvani sladki les. V novejšem času pa je nekdo zanesel v Novo Zelandijo belega metulja, kjer mu podnebje tako ugaja, da se je razmnožil v tolikšnem številu, da ogroža nasade vseh vrst. Novozelandska vlada je razpisala nagrado za vsakega ujetega metulja, da bi ga tako skušala zatreti. Šolski otroci so v prostem času, oboroženi z metuljnicami nalovili velikanske množine belina in tako prišli do znatnih zneskov, ki so prišli v dobro njim in njihovim staršem. Eden izmed teh fantičev pa je bil posebno iznajdljiv, nikdar mu metuljev ni zmanjkalo in že je pričel denar vlagati v hranilnico. Uradniku, ki je to stvar upravljal, pa se je vendar čudno zdelo, odkod ta fant toliko metuljev. Sledilo je poizvedovanje in dognali so, da med tem, ko so drugi metulje lovili po travnikih in vrtovih, je ta nadebudni paglavec nabiral gosenice in metulje dobesedno gojil. Priznal je, da je nameraval svoje gojišče še razširiti, ker mu je to zelo dobro neslo.

Približno enak slučaj se je pripetil tudi v Južni Indiji, kjer je bila določena premija za vsako vjeto strupeno kačo, katere so se v nevarni meri razmnožile. Neka mohamedanska družina je pa le preveč teh reptilov oddajala, zato je sledila preiskava, ki je dognala, da so imeli celo farmo za gojitev strupenih kač, med katerimi so bile tudi kobre in celo najbolj nevarna, tako zvana Adamova kača.

Ko se je Rockefeller umaknil v »pokoj«, je kupil 5000 juter zemljišča na tako zvanih Pocantico gričih, katero je hotel preurediti v moderno farmo. Zemljišče pa je bilo polno strupenih kač. 25 centov ali 1 dolar za štiri kačje kože je prejel, kdor jih je prinesel in v komaj pol leta je izplačal okoli tisoč dolarjev in zdelo se mu je, da je kačja zalega zatrta. Kaj še. Sledeče poletje je bilo kač še vse več, vendar pa so bile te precej manjše. Upravnik posestva je nekaj slutil in res našel, da so prebrisanci kače gojili, jim odirali kože ter prejemali zanje lepe dolarje.

Leta 1920. so se v Parizu strašno razmnožile podgane. Premija, razpisana za vsak rep je mikala zlasti revnejše sloje in mnogi so na dan prejeli tudi do dvesto frankov. A tudi tu so brihtne glavice prišle na svoj račun. Podganje repe so namreč tako dobro ponarejali, da je bila prevara le slučajno odkrita, ko se je šop takih repov vžgal in se je izkazalo, da so repi navaden konopec.

V angleškem Aucklandu je bila istotako razpisana nagrada za podganje repe. Neki trgovski vajenec jih je v skladiščih svojega gospodarja nalovil velike množine. Ko je prejel denar zanje, ga je radostno pokazal svojemu gospodarju, ki pa je bil slučajno Škot.

»Dobro, dobro«, je pripomnil škotski gospodar«, toda denar boš dal lepo sem, kajti podgane niso bile tvoje, ampak moje.«

»Kaj delaš ves dan pri svojih paradižnikih, prijatelj?«

»Berem jim pravkar izišle »Popolne zakone«, da bi prej zardeli.«

Novo! Novo!

F. M. Willam

Das Leben Marias der Mutter Jesu

587 strani z mnogimi slikami, vezano Din 102·—

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA r. z. z o. z. v Ljubljani

3

Zeleni pekel

Pustolovci morajo biti tudi danes možje polni fantazije, če ne bi morali sedeti za mizo v pisarni ali v trgovini.

Pogosto sem obžaloval, da se Buenos Aires ni ponižal do tega, da bi si skušal pridobiti našo naklonjenost. Mesto bi se nam bilo v tistih 10 dni, ko smo prebivali v njem, tako lahko nasmehljalo in nam lahko dalo nekaj sonca na dolgo pot.

S svojimi neštevilnimi zgodovinskimi spomini iz argentinske preteklosti, s svojimi razkošnimi stavbami in s svojim slovesom o veselem življenju, bi nas bilo lahko zasužnjilo za vse žive dni. Toda bilo je drugače in mesto mora samo sebi pripisati, če so nam od njega ostali v spominu samo deževni in hladni utisi.

Ker je Urrio tiste dni moral neprestano razgovarjati z ljudmi svojega stanu, sva midva z Bee-Masonom skupaj postopala po največjem mestu, kar jih leži južno od New Yorka. V dežnih plaščih in v turobnem razpoloženju sva capljala po široki ulici, Avenida de Mayo in začudeno opazovala pročelja velikih časopisnih zgradb. Strmela sva nad Palazio de Congreso, v katerem zaseda zbornica. Ta stavba je najini zmedeni duši spominjala na orjaški angleški kinematograf.

Potikala sva se po Recoleti, največjem pokopališču sveta in sva ugotovila, da docela odgovarja najinemu razpoloženju. Kratko, tipala sva po svoji poti 10 mokrih, utrudljivih dni ter pričakovala rečnega parnika, ki naj bi nas prinesel za korak bliže proti poti raziskovalca Rufol de Chaveza.

Iz tega deževja se spominjam dveh dogodkov. Nekega dne sva Bee-Mason in jaz sita vseh zanimivosti štorkljala s ceste po nekih stopnicah navzdol in obstala v najbolj čudnem prostoru, kar so jih kdaj videle najine oči. To je bila pivarna, ki je ležala pod cestnim tlakom. Dolga je bila čez 40 m. Ves prostor je bil od tal do stropa prekrit s sinjimi in belimi pečnicami.

Sedla sva za mizo. Jaz sem potipal svetle plošče, preden sem pomigal krčmarju, ki se je bližal ves žareč po smrdečem tobakovem dimu. Potrdil je, do so to same holandske pečnice iz druge polovice 18. stoletja. Prinesel jih je njegov ded iz Delfta. Moralo jih je biti približno 20.000. Resnično, to je bil čudovit prostor.

Kmalu za tem sem oddal priporočilno pismo pri nekem Argentincu irskega pokolenja. To je bil potomec plemena drznih živinorejcev, katerih očetje so se doselili v 80 letih prejšnjega stoletja iz Irske. Danes imajo ti potomci milje in milje rodovitne pampe v svoji posesti. Polo igrajo kot vragi in lahkomiselno blebetajo v nekem zmešanem jeziku iz španščine in angleščine. So neizmerno bogati in se ne boje ničesar na svetu. Vrh tega so tako prijetni družabniki, kakor jih človek le more najti na dolgi poti.

Irec, za katerega sem imel priporočilno pismo, me je sprejel zelo prijazno. Ko pa je zvedel za namen našega potovanja, se mu je brada pobesila.

»Bolivijo hočete prepotovati na muli!« je vzkliknil. »Kaj ste ponoreli? To je nevarna dežela, polna kač, močvirij in mrzlice. Pred vsem potrebujete za to indijanskega čolna.«

Potem je pripovedoval, da živita Bolivija in Paragvaj v sovraštvu zaradi kosa ozemlja, ki se imenu Chaco. Lahko bi vsak trenutek zašli v sredo bojujočih se vojska. Pohodi sovražnih čet so splašili veliko število divjih Indijancev, da so se vgnezdili prav na progi, po kateri gre naša pot. Skoraj vsak teden so napadli kako karavano in jo poklali.

»Jaz sam bi se za tako potovanje lepo zahvalil,« je Irec zaključil svoje pripovedovanje.

Ko sem se poslovil, mi je glava kar brnela. Poslušati veselje za pustolovščinami, je čisto nekaj drugega, kakor pa slišati mladega pogumnega človeka, ki deželo pozna, kako izraža svoje veselje, da mu ni treba iti na tako raziskovanje.

V tem razpoloženju sem se vrnil k Bee-Masonu in sem mu nad vse živo prikazal to, kar sem slišal.

Bee-Masonu je obraz od razburjenja pordel, planil je pokoncu in zakričal:

»Če Indijanci umore tebe ali Urria, bo moj film takoj nekaj vreden.«

S takim obsedencem je seveda težko delati.

Naslednjega jutra vsa šla po Urria in sva ga odvedla v trgovino z igračami. Čeprav sva bila začetnika v umetnosti raziskavanja, sva vendar poznala knjige o tem. Vsakdo, kdor krene z izhojene poti, se oboroži z bleščečo, ničvredno kramo. Tudi midva sva se podvizala, da bi poslušala to navodilo. Mlada prodajalka v trgovini naju je potrpežljivo gledala, kako sva preobrnila vse skladišče. Potem sva odšla obložena s tako množino prazničnih daril, da bi lahko obrnila naše pozornost celega naroda divjakov.

Nazadnje je naših 10 dni preteklo. V silovitem dežju smo obrnili Buenos Airesu hrbet.

Več ur smo sedeli ob oknu v vlaku in gledali kako so mimo nas švigale milje in milje razmehčane pampe.

Potem smo se pripeljali v Rosario, kjer smo hoteli stopiti na rečni parnik. K nesreči smo se zanesli na nekega Urrijevega prijatelja. Ko smo prišli na obrežje, smo sicer našli tam plitev parnik s črnimi dimniki, ki je spominjal na vlačilec. Na parniku je bil zaspan italijanski strežaj, toda naše prtljage ni bilo. Nihče ni o nas ničesar vedel. Naši vozni listki niso bili vpisani. Malomaren fante, ki je bil v svoji pilotski čepici navidez kakor rdeča opica, je brez vsakega vnemirjenja izjavil, da bodo čez eno uro odrinili.

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 Din, za inozemstvo 25 Din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 2994 in 2996. Uprava: Kopitarjeva 6. Telefon 2992. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.